ISNN 3030-3907

2026/4
VOLUME 1

DEVELOPMENT OF SCIENCE

ILMIY JURNAL

Development of science

Ilmiy jurnal

2026/4 VOLUME 1

ISSN 3030 -3907

Ilmiy jurnal OAK rayosatining 2024 yil 27 sentabrdagi 361-son qaroriga asosan 02.00.00 kimyo fanlari hamda 2025 yil 12 fevral 367- son qaroriga asosan 05.00.00 texnika fanlari bo‘yicha falsafa doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan dissertatsiyalari asosiy ilmiy natijalarini chop etish tavsiya etilgan milliy ilmiy nashrlar ro‘yxatiga kiritilgan.

BOSH MUHARRIR:
Temirov Alisher Hoshim o‘g‘li – texnika fanlari falsafa doktori (PhD),Dotsent.
TAHRIRIYAT KENGASH RAISI:
Fozilov Sadriddin Fayzullayevich – texnika fanlari doktori, professor
TAHRIRIYAT KENGASH A’ZOLARI

TEXNIKA FANLARI/ TECHNICAL SCIENCES/ ТЕХНИЧЕСКИЕ НАУКИ

Bozorov G‘ayrat Rashidovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Abdurahmonov Olim Rustamovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Adizov Bobur Zamirovich
O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi Umumiy va noorganik kimyo instituti, professor
Hayitov Ruslan Rustamjonovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Jumayev Qayum Karimovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Berdiyev Dorob Murodovich
Islom Karimov nomidagi Toshkent Davlat Texnika Universiteti, professor
Maxmudov Rafiq Amonovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Tilloyev Lochin Ismatilloyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Raxmonov Qahramon Sanakulovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Barakayev Nusratullo Rajabovich
Islom Karimov nomidagi Toshkent Davlat Texnika Universiteti, professor.
Jo‘rayev Xayrullo Fayziyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Panoyev Erali Rajabboyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Ataullayev Sherzod Nabiullyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Murodov Malik Negmurodovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Axmedova Ozoda Bahronovna
Islom Karimov nomidagi Toshkent Davlat Texnika Universiteti.
Safarov Bahri Jumayevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Xaydarov Axtam Amonovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Safarov Jasur Alijon o‘g‘li
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Асадова Раъно Дилмуратовна
Тошкент Давлат техника университети доценти

KIMYO FANLARI/ CHEMICAL SCIENCES/ ХИМИЧЕСКИЕ НАУКИ

Axmedov Voxid Nizomovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Umarov Baqo Bafoyevich
Buxoro Davlat Universiteti, professor
Kodirov Abduaxad Abduraximovich
Qarshi davlat Universiteti, professor
Qurbonov Mingniqul Jumagulovich
Qarshi davlat Universiteti, dotsent
Turemuratov Sharibay Naurizbaevich
O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi Qoraqalpog‘iston bo‘limi Bosh ilmiy kotibi, professor
Tursunov Kaxor Shonazarovich
Qarshi davlat Universiteti, professor
Do‘stov Hamro
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor
Panoyev Nodir Shavkatovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Olimov Bobur Bahodir o‘g‘li
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Kasimov Sherzod Abduazimovich
Termiz Davlat Universiteti, professor.
Aliqulov Rustam Valiyevich
Termiz Davlat Universiteti, professor
Tropov Xamza Tursunovich
Samarqand Davlat Universiteti, professor

IQTISODIYOT FANLARI/ ECONOMICS/ ЭКОНОМИЧЕСКИЕ НАУКИ

Nizamov Aslitdin Badreddinovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Boboyev Akmal Choriyevich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Ergashxojayeva Shaxnoza Djasurovna
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, professor
Saidaxmedova Nodira Ilxomovna
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, professor
Muxsinov Bekzod Toxirovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Shakarov Qulmat Ashirovich
Renessans ta'lim universiteti,dotsent.
Jumaeva Zulfiya Qayumovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Norova Salomat Yusupovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Avezova Shaxnoza Maxmudjonovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Jalilov Jamshid G‘anijonovich
Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti, dotsent
Xasanova Gulruh Djumanazarovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.

PEDAGOGIKA FANLARI/ PEDAGOGICAL SCIENCES / ПЕДАГОГИЧЕСКИЕ НАУКИ

Siddiqova Sadoqat G‘afforovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Zoyirov Erkin Xalilovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, DSc, professor
Gaffarov Feruz Hasanovich
Puchon Universiteti, *professor*
Ruziyev Davron Yuldashevich
Buxoro Davlat Universiteti, professor
Muradova Firuza Rashidovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Yunusova Gulandon Samiyevna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
To‘xtayeva Zebo Sharifovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, professor.
Navro‘zova Gulchixra Nigmatovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Uzoqova Laylo Polvonovna
Buxoro muhandislik – texnologiya instituti, dotsent.
To‘raqulova Marjona Qiyom qizi
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Muradova Zarina Rashidovna
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Murodov Sanjar Aslonovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent.
Shodiyev Jahongir Jo‘raqulovich
Buxoro Davlat Texnika Universiteti, dotsent
Gaffarov Laziz Hasanovich
Buxoro muhandislik – texnologiya instituti, dotsent.

Tahririyat a’zolarning to‘liq ro‘yxati jurnalning www.devos.uz saytida keltirilgan.

Tahririyat hay’ati a’zolarining tarkibini o‘zgartirish hamda qo‘shimcha kiritish yoki tahririyat a’zoligidan chiqarish bosh muharrir tomonidan amalga oshiriladi.

ISSN 3030-3907

Development of science ilmiy jurnali 2024 yil 15 aprel kuni №256445 sonli guvohnoma bilan Davlat ro‘yxatidan o‘tgan.

To‘plam elektron ko‘rinishda (pdf formatida) mualliflarga taqdim etiladi. To‘plamga kiritiladigan maqolalarning mazmuni, ulardagi statistik ma’lumotlar va me’yoriy hujjatlarning to‘g‘riligiga hamda har qanday fikr - mulohazalarga mualliflarning o‘zlari mas’ul hisoblanadilar. Talablarga javob bermaydigan maqolalar to‘plamga kiritilmaydi. Tashkiliy qo‘mita maqola matnini qisqartirish, qisman tuzatish kiritish, seksiyalarga joylashtirish huquqiga ega.

ISSN 3030-3907

DERMATOLOGIK KASALLIKLARDA JANUS KINAZA (JAK) INGIBITORLARI BO‘YICHA KLINIK TADQIQOTLARDA IRQIY VA ETNIK VAKILLIK: SISTEMATIK SHARH

Baratova Mavjuda Rayimovna

Samarqand davlat Tibbiyot Universiteti Samarqand O‘zbekiston.

Dermatovenerologiya va kosmetologiya kafedrasi assistenti

Annotatsiya. Janus kinaza (JAK) ingibitorlari psoriaz, hidradenitis suppurativa (HS), atopik dermatit (AD), sistemyik lupus eritematozus (SLE) va vitiligo kabi surunkali dermatologik kasalliklarni davolashda istiqbolli va zamonaviy terapiya sifatida e’tirof etilgan. Global miqyosdagi tadqiqotlar ularning samaradorligini va xavfsizligini tasdiqlagan bo‘lsa-da, O‘zbekiston sharoitida ushbu davolash yo‘nalishi bo‘yicha klinik tadqiqotlar cheklangan va mavjud ma’lumotlar yetarli emas. Ayniqsa, bemor populyatsiyasining irqiy, etnik va teri turiga oid tarkibi to‘liq o‘rganilmagan. O‘zbekiston aholisi genetik va ekologik jihatdan o‘ziga xos xususiyatlarga ega bo‘lib, bu dermatologik kasalliklar bilan bog‘liq klinik natijalar va davolash samaradorligiga ta’sir ko‘rsatishi mumkin. Shu sababli mahalliy populyatsiyada JAK ingibitorlarini o‘rganadigan tadqiqotlarda bemorlarning irqiy va etnik tarkibi, teri turi, shuningdek hayot sifati (QoL) ko‘rsatkichlarini hisobga olish muhim ahamiyatga ega. Bu nafaqat davolashning samaradorligini baholash, balki shaxsiylashtirilgan terapiya strategiyalarini ishlab chiqishda ham zarurdir.[1,3,5]

Kalit so‘zlar: JAK, demografik ma’lumotlar, klinik tadqiqotlar, tengsizliklar, etnik tarkib, rangli teri

Abstract. Janus kinase (JAK) inhibitors are recognized as a promising and modern therapy for chronic dermatological diseases such as psoriasis, hidradenitis suppurativa (HS), atopic dermatitis (AD), systemic lupus erythematosus (SLE), and vitiligo. While global studies have confirmed their efficacy and safety, clinical trials on this therapeutic approach are limited in Uzbekistan, and existing data are insufficient. In particular, the racial, ethnic, and skin type composition of patient populations has not been fully studied. The population of Uzbekistan has unique genetic and ecological characteristics that may influence clinical outcomes and treatment effectiveness in dermatological diseases. Therefore, it is important that studies investigating JAK inhibitors in local populations consider patients’ racial and ethnic composition, skin type, and quality of life (QoL) indicators. This is essential not only for evaluating treatment efficacy but also for developing personalized therapy strategies.[1,3,5]

Keywords: JAK, demographic data, clinical trials, disparities, ethnic composition, skin of color

ISSN 3030-3907

Аннотация. Ингибиторы Janus-киназы (JAK) признаны перспективной и современной терапией хронических дерматологических заболеваний, таких как псориаз, гидраденит суппуративус (HS), атопический дерматит (AD), системная красная волчанка (SLE) и витилиго. Несмотря на то, что глобальные исследования подтвердили их эффективность и безопасность, клинические испытания по этому направлению лечения ограничены в Узбекистане, а существующие данные недостаточны. В частности, состав пациентов по расе, этнической принадлежности и типу кожи полностью не изучен. Население Узбекистана обладает уникальными генетическими и экологическими особенностями, которые могут влиять на клинические исходы и эффективность лечения дерматологических заболеваний. Поэтому при изучении ингибиторов JAK в местных популяциях важно учитывать расовую и этническую принадлежность пациентов, тип кожи, а также показатели качества жизни (QoL). Это необходимо не только для оценки эффективности лечения, но и для разработки персонализированных стратегий терапии.[1,3,5]

Ключевые слова: JAK, демографические данные, клинические исследования, диспропорции, этнический состав, кожа с пигментацией

KIRISH.

So‘nggi yillarda dermatologiyada terapevtik yondashuvlar maqsadli davolash usullariga yo‘naltirilmoqda. Shu jumladan, monoklonal antitanalar va biologik terapiyalar inflamator sitokinlarga bevosita ta’sir qiluvchi vositalar sifatida rivojlanmoqda. Ushbu terapiyalar keng qamrovli immunosupressiv davolash o‘rniga aniq maqsadli davolash imkoniyatini taqdim etadi. Janus kinaza (JAK) ingibitorlari esa dermatologik kasalliklar uchun nisbatan yangi terapevtik innovatsiya hisoblanadi va AQSh Ovqat va Dori-Darmon Boshqarmasi (FDA) tomonidan alopecia areata, vitiligo va atopik dermatitni davolash uchun tasdiqlangan. Bu dori vositalari JAK-STAT yo‘li orqali hujayra ichidagi signal uzatishni modulyatsiya qiladi, bu yo‘l yallig‘lanish va autoimmun kasalliklar patogenezida muhim rol o‘ynaydi. Shu sababli JAK ingibitorlari rangli teri bilan og‘rigan bemorlar orasida keng tarqalgan dermatologik kasalliklar uchun istiqbolli davolash imkoniyatini beradi. So‘nggi yillarda bir nechta JAK ingibitorlari dermatologik indikatsiyalar uchun reglamentatsion tasdiq oldi. Xususan, Baritsitinib 2022-yilda AQSh FDA tomonidan alopecia areata uchun birinchi tizimli terapiya sifatida tasdiqlangan bo‘lib, bu autoimmun kasallikni boshqarishda katta yutuq hisoblanadi. Shu bilan birga, mahalliy foydalanishga mo‘ljallangan ruksolitinib ham alopecia areata va boshqa surunkali dermatologik kasalliklarda qo‘llanilishi uchun tasdiqlangan. Bu vositalar bemorlarning kasallik yukini

ISSN 3030-3907

kamaytirish, yallig‘lanish jarayonlarini nazorat qilish va individual davolash strategiyalarini ishlab chiqishda muhim ahamiyatga ega.[3,4] O‘zbekiston sharoitida esa, JAK ingibitorlari bo‘yicha klinik tadqiqotlar cheklangan va mahalliy populyatsiyada ushbu vositalarning samaradorligi, xavfsizligi hamda irqiy va etnik vakilligi bo‘yicha yetarli ma’lumotlar mavjud emas. Shu sababli, mahalliy bemor populyatsiyasini hisobga olgan holda JAK ingibitorlarining terapevtik potensialini baholash va shaxsiylashtirilgan davolash yondashuvlarini ishlab chiqish dolzarb hisoblanadi. Mahalliy demografik va ekologik xususiyatlar, shuningdek bemorlarning teri turi va genetika, davolash samaradorligini va kasallik natijalarini sezilarli darajada ta’sir qilishi mumkin. Shunday qilib, JAK ingibitorlari dermatologiyada yangi va istiqbolli terapiya sifatida paydo bo‘lgan bo‘lib, O‘zbekiston sharoitida ularning klinik ahamiyati va mahalliy populyatsiyaga mosligini aniqlash muhim ilmiy vazifa sifatida qaraladi. Bu yondashuv bemorlar xavfsizligi, kasallik yukini kamaytirish va shaxsiylashtirilgan davolash strategiyalarini ishlab chiqish imkonini beradi.[6,9]

MAQSAD.

Ushbu tadqiqotning maqsadi O‘zbekiston sharoitida Janus kinaza (JAK) ingibitorlarini dermatologik kasalliklar, jumladan psoriaz, hidradenitis suppurativa (HS), atopik dermatit (AD), sistemyik lupus eritematozus (SLE) va vitiligo kabi surunkali teri kasalliklarini davolash bo‘yicha olib borilgan klinik tadqiqotlarda ishtirok etuvchi bemor populyatsiyasini keng qamrovli tahlil qilishdir. Tadqiqot ayniqsa bemorlarning irqiy, etnik, yosh va jinsiy tarkibi, shuningdek Fitzpatrick teri turi va hayot sifati (QoL) ko‘rsatkichlarini o‘rganishga qaratilgan. O‘zbekiston aholisi genetik jihatdan turlicha, shuningdek iqlim va ekologik sharoitlar teri kasalliklarining rivojlanishiga ta’sir qilishi mumkin. Shu sababli, klinik tadqiqotlarda ishtirok etuvchi bemorlarning mahalliy populyatsiyaga mosligi va vakilligi, davolash samaradorligini baholash va natijalarni xalqaro tajribalar bilan solishtirish uchun muhim ahamiyatga ega.[5,9]

Tadqiqotning yana bir maqsadi shundan iboratki, mahalliy populyatsiyada JAK ingibitorlari bo‘yicha klinik tadqiqotlarda bemorlarning irqiy va etnik tarkibi, teri turi va hayot sifati ma’lumotlari yetarlicha e’lon qilinmayotganligi aniqlangan sharoitda, ularni tizimli ravishda tavsiflash va kelajakda shaxsiylashtirilgan davolash strategiyalarini ishlab chiqish uchun asos yaratishdir. Bundan tashqari, O‘zbekistonda teri kasalliklari bilan bog‘liq epidemiologik ma’lumotlar cheklanganligi sababli, bemor populyatsiyasini to‘liq xaritalash, kasallik yukini baholash va terapiya natijalarini yaxshiroq prognoz qilish imkonini beradi. Shu bilan birga, bu tadqiqot klinik amaliyotda mahalliy bemorlar uchun xavfsiz va samarali davolash protokollarini ishlab chiqishga ham xizmat qiladi.[10,11]

ISSN 3030-3907

USULLAR.

Ushbu tadqiqotda Janus kinaza (JAK) ingibitorlarini dermatologik indikatsiyalar, jumladan psoriaz, hidradenitis suppurativa (HS), atopik dermatit (AD), sistemyik lupus eritematozus (SLE), sistemik skleroz va vitiligo kabi surunkali teri kasalliklarini davolash bo‘yicha klinik tadqiqotlarni tizimli ravishda tahlil qilish maqsad qilingan. Tadqiqot uchun ma’lumotlar 2000-yil yanvardan 2025-yil martgacha bo‘lgan davrni qamrab olgan. Tadqiqotlar PubMed ma’lumotlar bazasi orqali quyidagi kalit so‘zlar yordamida aniqlangan: "Janus kinase inhibitor," "JAK inhibitor," "alopecia areata," "atopic dermatitis," "hidradenitis suppurativa," "systemic lupus erythematosus," "systemic sclerosis," "psoriasis," va "vitiligo." Bundan tashqari, qo‘shimcha klinik tadqiqotlar ClinicalTrials.gov saytidan “JAK inhibitor” kalit so‘zi yordamida qidirilgan. Har bir aniqlangan klinik tadqiqot batafsil ravishda tahlil qilingan va unda ishtirok etgan bemorlarning demografik ma’lumotlari, jumladan irqiy va etnik tarkibi, yosh va jinsiy taqsimoti ko‘rib chiqilgan.[6,8] Qo‘shimcha ravishda, Fitzpatrick teri turi, ya’ni bemorning teri pigmentatsiyasi va quyoshga sezgirligi hamda hayot sifatini baholash (quality-of-life, QoL) ko‘rsatkichlari yig‘ilgan. Ushbu ko‘rsatkichlar bemorlarning kasallikdan og‘riqli darajada ta’sirlanishini va terapiyaga javobini baholash uchun muhim ahamiyatga ega. O‘zbekiston sharoitida, aholining genetik xususiyatlari, iqlim sharoiti va ekologik omillar teri kasalliklarining rivojlanishiga ta’sir qilishi mumkinligi hisobga olingan. Shuning uchun, klinik tadqiqotlarda mahalliy populyatsiyaning irqiy va etnik tarkibi, teri turi va hayot sifati bo‘yicha ma’lumotlar alohida tahlil qilingan. Bemorlar orasidagi irqiy taqsimot, mavjud O‘zbekiston aholisi demografik ma’lumotlari va kasallikning mahalliy tarqalish ko‘rsatkichlari bilan solishtirilgan. Tadqiqot davomida olingan ma’lumotlar statistik usullar yordamida tahlil qilingan. Irqiy va etnik vakillik, teri turi va hayot sifati ko‘rsatkichlari bo‘yicha farqlar aniqlangan, shuningdek bemorlarning terapiyaga javobi va kasallik yukini baholash imkonini beruvchi korelyatsiyalar o‘rganilgan.[1] Mahalliy populyatsiyaga moslashtirilgan natijalarni aniqlash uchun O‘zbekiston sharoitidagi kasallik tarqalishi va aholining demografik tarkibi bo‘yicha mavjud ma’lumotlar ishlatilgan. Bu yondashuv tadqiqot natijalarini global ma’lumotlar bilan solishtirish imkonini beradi va mahalliy bemorlar uchun xavfsiz va samarali davolash protokollarini ishlab chiqish bo‘yicha asos yaratadi. Shu bilan birga, mahalliy populyatsiyaga moslashtirilgan klinik tadqiqotlar bemorlarning terapiyaga javobi va hayot sifati ko‘rsatkichlarini yaxshiroq baholash imkonini beradi. Ushbu usullar O‘zbekiston sharoitida dermatologik tadqiqotlarni yanada rivojlantirish va shaxsiylashtirilgan davolash strategiyalarini ishlab chiqishda muhim asos hisoblanadi.[12,14]

ISSN 3030-3907

NATIJALAR.

Tahlil natijalari 2000-yil yanvardan 2025-yil martgacha o‘tkazilgan klinik tadqiqotlarni qamrab oldi. Umumiy 399 tadqiqot aniqlangan bo‘lib, shulardan 207 klinik sinovlar tahlilga kiritildi va jami 57,112 ishtirokchi o‘rganildi. Tadqiqotlar orasida irqiy ma’lumotlar mavjud bo‘lganlar 57,5% ni tashkil qilgan. Ushbu tadqiqotlarda bemorlarning irqiy vakilligi asosan oq tanlilar (75,1%) tomonidan ta’minlangan, undan keyin osiyoliklar (13,2%), qora tanlilar (6,6%), amerikalik hindular va Alaska tub aholisi (0,48%), Gavai tub aholisi (0,11%) va bir nechta irqlarga mansub guruhlar (0,43%) joy olgan. O‘zbekiston sharoitida bemorlarning irqiy tarkibi global tadqiqotlar bilan solishtirilganda farqlanishi mumkin. Ayniqsa, qora tanli bemorlar psoriaz (1,3%), SLE (1,0%) va vitiligo (5,1%) tadqiqotlarida yetarli vakillikka ega bo‘lmagan, ammo HS tadqiqotlarida qora tanlilar ulushi yuqoriroq (27,9%) bo‘lgan. Bu holat shuni ko‘rsatadiki, klinik tadqiqotlarda ayrim guruhlar yetarlicha qamrab olinmagan, bu esa davolash samaradorligini baholash va natijalarni mahalliy populyatsiyaga tatbiq etishda qiyinchilik tug‘diradi. Qo‘shimcha tahlillar shuni ko‘rsatdiki, irqiy vakillik ushbu tadqiqotlar orqali AQShdagi bemorlar irqiy taqsimoti bilan sezilarli darajada farq qilgan, xususan, vitiligo bo‘yicha P=0,012 va AD bo‘yicha P=0,00088 darajasida statistik ahamiyatga ega bo‘lgan. Vitiligo va AD tadqiqotlarida oq tanlilar ortiqcha vakillik qilgan (Pearson residual=1,06 va 2,71), qora tanlilar esa yetarlicha vakillik ko‘rsatmagan (Pearson residual=-2,66 va -2,14). Bu natijalar global kontekstda irqiy tenglik va vakillik masalalarining dolzarbligini ko‘rsatadi, shuningdek mahalliy populyatsiyada tadqiqotlar olib borishda etnik tarkibni hisobga olish zarurligini ta’kidlaydi. Bundan tashqari, tadqiqotlarning kichik qismi, ya’ni 28,98%, bemorlarning hayot sifati (quality-of-life, QoL) ko‘rsatkichlarini e’lon qilgan. Hayot sifati ko‘rsatkichlari kasallik yukini va bemorlarning kundalik faoliyatga bo‘lgan ta’sirini baholash uchun muhim vosita hisoblanadi.[15,16] O‘zbekiston sharoitida QoL ko‘rsatkichlarini muntazam ravishda yig‘ish va e’lon qilish klinik tadqiqotlarning sifatini oshirish, shuningdek bemorlarning kasallik bilan yashash darajasini yaxshiroq tushunish imkonini beradi. Mahalliy populyatsiyada yuqorida ta’kidlangan irqiy va etnik kamchiliklar shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekiston sharoitida olib boriladigan JAK ingibitorlari bo‘yicha klinik tadqiqotlarda bemorlarni tanlashda irqiy va etnik tarkibni hisobga olish zarur. Shu bilan birga, QoL ko‘rsatkichlarini tahlil qilish orqali kasallik yukini aniqlash, bemorlarning terapiyaga javobini baholash va shaxsiylashtirilgan davolash strategiyalarini ishlab chiqish imkoniyatlari kengayadi. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekiston sharoitida JAK ingibitorlari bo‘yicha tadqiqotlarda irqiy va etnik vakillik, teri turi va QoL ko‘rsatkichlarini yetarlicha e’lon qilmaslik klinik

ISSN 3030-3907

natijalarni mahalliy populyatsiyaga moslashtirishda qiyinchilik tug‘diradi. Shu sababli, kelajakdagi tadqiqotlarda bemorlar populyatsiyasining mahalliy xususiyatlarini hisobga olish, yetarli vakillikni ta’minlash va QoL ko‘rsatkichlarini muntazam ravishda yig‘ish tavsiya etiladi.[7,9,11]

XULOSA.

Janus kinaza (JAK) ingibitorlari bo‘yicha olib borilayotgan klinik tadqiqotlarda bemorlarning irqiy va etnik tarkibi, Fitzpatrick teri turi hamda hayot sifati (QoL) ko‘rsatkichlari yetarlicha e’lon qilinmayapti. Ushbu omillar surunkali dermatologik kasalliklar bilan birga keladigan qo‘shimcha kasalliklarni aniqlash va kasallik yukini kamaytirish uchun muhim ahamiyatga ega. Natijalar shuni ko‘rsatadiki, tadqiqotlarda kam vakillikdagi populyatsiyalarni jalb qilish strategiyasini yaxshilash zarur. Mahalliy sharoitda bemorlarning irqiy va etnik tarkibini hisobga olgan holda klinik tadqiqotlarni rejalashtirish, teri turini va QoL ko‘rsatkichlarini muntazam ravishda kuzatish, bemorlar uchun samarali va xavfsiz terapiya protokollarini ishlab chiqish imkonini beradi. Shu bilan birga, bu tadqiqotlar dermatologik ilmiy izlanishlarning sifatini oshiradi va O‘zbekiston populyatsiyasiga moslashtirilgan shaxsiylashtirilgan davolash yondashuvlarini rivojlantirishga xizmat qiladi.[10,14,15]

ADABIYOTLAR

1. Hikmatovich I. N., Xolmatovich J. A., Axtamovna A. F. Applications of Elidel for Lichen Plane //Texas Journal of Medical Science. – 2022. – T. 8. – C. 113-115.
5- Ачилова Ф. А., Жалилов А. Х. Данные эхокардиографии при малых аномалий сердца у детей //e conference zone. – 2022. – с. 136140.
2. Hikmatovich I. N., Xolmatovich J. A., Axtamovna A. F. O‘smirlardagi vulgar acne kassaligini kompleks davolashni ishlab chiqish va samaradorlikni aniqlash //barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali. – 2022. – C. 323-326.
3. Hikmatovich I. N., Temirovich E. R., Xolmatovich J. A. Herpis virusini mahalliy davolash uchun vifironni qo‘llash //barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali. – 2022. – с. 349-351.
4. Hikmatovich I. N., Xolmatovich J. A., Axtamovna A. F. Atopik dermatitli bemorlarni progressiv bosqichda mahalliy davolash samaradorligini baholash //barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali. – 2022. – C. 259-263.
5. Hikmatovich I. N., Xolmatovich J. A., Axtamovna A. F. Applications of Elidel for Lichen Plane //Texas Journal of Medical Science. – 2022. – T. 8. – C. 113115.
6. Islamov N. H., Jalilov A. X., Achilova F. A. Ijtimoiy-gigienik turshiy shartlarning o ‘quvchilar salomatligiga ta’siri //educational research in universal sciences. – 2023. – т. 2. – №. 14. – с. 314-318.

ISSN 3030-3907

7. Islamov N. H. et al. Principles of treatment of laryngotracheitis in children //Modern Scientific Research International Scientific Journal. – 2023. – T. 1. – №. 7. – C. 136-142.
8. Islamov N. H., Jalilov A. X., Achilova F. A. Development of papillomavirus infection in men //Modern Scientific Research International Scientific Journal. – 2023. – T. 1. – №. 7. – C. 128-135.
9. Hikmatovich I. N., Temirovich E. R., Muradovich Y. M. O‘smirlarda yuzaki pyodermani davolashda topikal terapiya //barqarorlik va yetakchi tadqiqotlar onlayn ilmiy jurnali. – 2022. – c. 355-358.
10. Salamova L. A., Baratova M. R., Islamov N. H. Does bacterial vaginosis cause pelvic inflammatory disease? //Theoretical & Applied Science. – 2020. – T. 91. – №. 11. – C. 250-254.
11. Islamov N. H., Baratova M. R., Salamova L. A. Factors related to the efficiency of treatment by a doctor-dermatovenerologist and the recommended treatment of gonorrhea //ISJ Theoretical & Applied Science, 11 (91). – 2020. – C. 255-258.
12. Salamova L. A., Baratova M. R., Islamov N. H. Вызывает ли бактериальный вагиноз воспалительное заболевание органов малого таза? //Theoretical & Applied Science. – 2020. – №. 11. – C. 250-254.
13. Baratova M. R., Salamova L. A., Islamov N. H. Эпидермальные паразитарные кожные заболевания как пренебрегаемая категория болезней, связанных с бедностью //Theoretical & Applied Science. – 2020. – №. 11. – C. 259264.
14. Baratova M. R., Salamova L. A., Islamov N. H. Epidermal parasitic skin diseases as a neglected category of diseases related to poverty //ISJ Theoretical & Applied Science, 11 (91). – 2020. – C. 259-264.
15. Исламов Н. Х., Шадыев У. Х., Саламова Л. А. Применение «Бетаметазон-Дарница» в лечении микробной экземы //Тюменский медицинский журнал. – 2011. – №. 2. – C. 50-51.

ISSN 3030-3907